

“Sportbeleid in Epe”

Gemeente Epe

(Raadsbesluit 19 maart 2009)

Inhoudsopgave.

1. Ambitie.	4
1.1.1 Missie.	4
1.1.2 Hoofddoelstelling.	4
1.1.3 Beoogde resultaten op hoofdlijnen en bijdragen daaraan.	4
1.1.4 Meten van het resultaat.	5
1.1.5 Werkingsduur.	5
2. Sportaccommodaties.	5
2.1 Basissportvoorzieningen.	5
2.1.1. Introductie.	5
2.1.2. Overwegingen.	5
2.1.3. Beleidsvoorstel.	6
2.2. Planningsnormen.	6
2.2.1. Introductie.	6
2.2.2. Overwegingen.	7
2.2.3. Beleidsvoorstel.	7
2.3. Grote binnensportaccommodaties.	7
2.3.1. Introductie.	7
2.3.2. Overwegingen.	8
2.3.3. Beleidsvoorstel.	10
2.4. Gymnastieklokalen.	10
2.4.1. Introductie.	10
2.4.2. Overwegingen.	10
2.4.3. Beleidsvoorstel.	10
2.5. Clustering van sportaccommodaties.	11
2.5.1. Introductie.	11
2.5.2. Overwegingen.	11
2.5.3. Beleidsvoorstel.	12
2.6. Harmonisering buitensportaccommodaties.	12
2.6.1. Introductie.	12
2.6.2. Overwegingen.	12
2.6.3. Beleidsvoorstel.	14
2.7. Kunststof speeloppervlakken.	14
2.7.1. Introductie.	14
2.7.2. Overwegingen.	14
2.7.3. Overzicht accommodaties met kunststof speeloppervlak.	15
2.7.4. Beleidsvoorstel.	15
2.7.5. Te hanteren instrumenten:	16
2.8. Onroerende zaakbelasting.	16
2.8.1. Introductie.	16
2.8.2. Overwegingen.	17
2.8.3. Beleidsvoorstel.	17
3. Tarieven.	17
Bestaand systeem.	17
3.2. Gewenst systeem.	17
3.3. Beleidsvoorstel.	18
4. Sportstimulering.	18
4.1. De Sportstimuleringsregeling	18
4.1.1. Introductie.	18
4.1.2. Overwegingen.	19
4.1.3. Beleidsvoorstel.	19
4.2. Breedtesport / Topsport.	19

4.2.1.	Introductie.	19
4.2.2.	Overwegingen.	20
4.2.3.	Beleidsvoorstel.	20
4.3.	Sportstimulering buiten verenigingsverband.	20
4.3.1.	Introductie.	20
4.3.2.	Overwegingen.	20
4.3.3.	Beleidsvoorstel.	21
4.4.	Toegankelijkheid / Inkomen.	21
4.4.1.	Introductie.	21
4.4.2.	Overwegingen.	21
4.4.3.	Beleidsvoorstel.	21
5.	Vrijwilligers.	21
5.1.	Introductie.	21
5.2.	Overwegingen.	22
5.3.	Beleidsvoorstel.	23
5.4.	Subsidies.	23
5.4.1.	Van waardering naar prestatie.	23
5.4.2.	Subsidievormen.	23
5.4.2.1.	Introductie.	23
5.4.2.3.	Beleidsvoorstel.	24
5.5.	Garanties (investerings en leningen).	24
5.5.1.	Introductie.	24
5.5.2.	Overwegingen.	24
5.5.3.	Beleidsvoorstel.	25
6.	Financiële consequenties.	25
7.	Samenvatting beleidsvoorstellen.	26
7.1.	Missie.	26
7.2.	Hoofddoelstelling.	26
7.3.	Beoogde resultaten op hoofdlijnen en bijdragen daaraan.	26
7.4.	Sportaccommodaties / basisvoorzieningen.	26
7.5.	Sportaccommodaties / Planningsnormen.	26
7.6.	Sportaccommodaties / Grote binnensportaccommodaties.	26
7.7.	Sportaccommodaties / Gymnastieklokalen.	27
7.8.	Sportaccommodaties / Clustering.	27
7.9.	Sportaccommodaties / Harmonisering buitensportaccommodaties.	27
7.10.	Sportaccommodaties / Kunststofspeeloppervlakken.	27
7.11.	Sportaccommodaties / Onroerende zaakbelasting.	28
7.12.	Tarieven.	28
7.13.	Sportstimulering / De sportstimuleringsregeling.	28
7.14.	Sportstimulering / Breedtesport – Topsport.	28
7.15.	Sportstimulering / Buiten verenigingsverband.	28
7.16.	Sportstimulering / Toegankelijkheid – Inkomen.	28
7.17.	Vrijwilligers.	28
7.18.	Subsidies.	28
7.19.	Garanties.	28

1. Ambitie.

In de startnotitie zoals die door de raad is vastgesteld zijn de missie en de hoofddoelstelling met betrekking tot sportbeleid verwoord. Sinds de vaststelling van de startnotitie is daarin geen wijziging gekomen, waardoor de volgende missie leidend is in het sportbeleid voor de gemeente Epe.

1.1.1 Missie.

Sport is voor iedereen toegankelijk, draagt bij aan een leefbare gemeente en bevordert de gezondheid van de inwoners.

1.1.2 Hoofddoelstelling.

In het verlengde van de missie is de hoofddoelstelling geformuleerd en door de raad aanvaard.

Elke inwoner van de gemeente Epe moet de ruimte krijgen om op een verantwoorde wijze te sporten en te bewegen, vanuit eigen interesse, verantwoordelijkheid en omstandigheden.

Om missie en hoofddoelstelling gestalte te geven is de rol van de gemeente een regisserende, faciliterende en in hoge mate vraaggestuurde. Het eigen initiatief van inwoners en groepen van inwoners in verenigingsverband is primair.

Het daaruit voortvloeiende sportbeleid dient flexibel te zijn, waarbij adequaat ingespeeld moet kunnen worden op ontwikkelingen. Toch geldt voor een aantal onderwerpen ook dat duidelijk in beeld gebracht wordt wat sportend Epe van de gemeentelijke overheid mag verwachten. Als voorbeeld wordt nu al verwezen naar het gemeentelijk beleid op het terrein van sportaccommodaties met een kunststof speeloppervlak.

Het is duidelijk dat sportbeoefening meer functies heeft dan alleen het deelnemen aan sportieve activiteiten. In dat verband zijn gezondheids- en leefbaarheidsaspecten en sociale binding belangrijke neven doelstellingen. In die zin worden dan ook allianties gezocht met onder meer jeugdbeleid, WMO beleid, vrijwilligersbeleid en gezondheidsbeleid.

Missie en doelstelling dienen uit te monden in concrete resultaten die in zijn algemeenheid hieronder zijn weergegeven en als een rode draad door de verschillende onderdelen lopen.

1.1.3 Beoogde resultaten op hoofdlijnen en bijdragen daaraan.

- ❖ Een goede toegankelijkheid van het aanbod "sport en bewegen", afgestemd op gebleken behoefte met een , in kwantitatief op zicht, redelijk draagvlak.
- ❖ Een sterke breedtesport (het hele pakket van activiteiten door verenigingen en instellingen op het gebied van sport en bewegen en alle daarbij behorende voorzieningen).
- ❖ Sterke en goed functionerende sportverenigingen met een gevarieerd sportaanbod.

Bijgedragen wordt aan:

- ❖ Bevordering van de gezondheid van de inwoners van de gemeente Epe.
- ❖ Versterking van de sociale binding door middel van sport.
- ❖ Inzicht in gewenste ontwikkelingen, sportbehoefte op langere termijn en de daarop anticiperende gemeente.

Om de missie handen en voeten te geven, de doelstelling te halen en de resultaten te bereiken zijn instrumenten nodig. In grote lijnen gaat het daarbij om:

- ❖ Accommodaties
- ❖ Sportstimulering
- ❖ Tarieven
- ❖ Subsidies

Het vorenstaande wordt in het vervolg van deze nota thematisch in beeld gebracht.

1.1.4 Meten van het resultaat.

Veelal wordt het succes van het sportbeleid gemeten aan de hand van het sportdeelnamecijfer. Het verkrijgen van een betrouwbaar beeld is daarbij een probleem. Zo sporten er inwoners van onze gemeente buiten de gemeentegrenzen, zijn er inwoners van andere gemeenten lid van sportverenigingen in onze gemeente, wordt er gesport bij commerciële aanbieders, zijn sporters lid van meer dan één verenigingen met de dubbeltellingen van dien en is er een substantieel aantal inwoners dat sport buiten verenigingsverband.

In het kader van deze nota wordt gemeten of de beleidsvoorstellen uitgevoerd zijn, alsmede wat daarvan de effecten zijn.

Uiteraard zal op onderdelen waar dat mogelijk blijkt met kengetallen worden gewerkt om de positie van Epe een plaats te geven, mogelijke afwijkingen ten opzichte daarvan te beoordelen en voor zover mogelijk door middel van interventies correcties proberen te bewerkstelligen.

1.1.5 Werkingsduur.

De inhoud van deze nota heeft een werkingsduur van 5 jaar na vaststelling door de raad. Aan het einde van de volgende raadsperiode worden de effecten geëvalueerd en wordt een opzet gemaakt voor een volgende beleidsperiode.

Op een aantal onderdelen worden langere termijnen in beeld gebracht (bijvoorbeeld in beleidsvoorstel 1 van hoofdstuk 2.5 "Clustering van sportaccommodaties" en ten aanzien van investeringbijdragen in relatie tot sportaccommodaties met een kunststofspeeloppervlak). In een opzet voor een nieuwe sportnota over 5 jaar wordt rekening gehouden met deze termijnen.

2. Sportaccommodaties.

2.1 Basissportvoorzieningen.

2.1.1. Introductie.

Het beschikbaar stellen van accommodaties is van oudsher een belangrijke gemeentelijke taak. Zo is in het verleden een groot aantal binnen- en buitensportaccommodaties gerealiseerd, om aan de sportieve vraag tegemoet te komen. Daarmee is bereikt dat de accommodaties evenwichtig over de kernen zijn verdeeld. De instandhouding van die basisvoorzieningen is voor de gemeente een aanzienlijke opgave.

Leidend in het verdere sportaccommodatiebeleid dient te zijn dat het maatschappelijke rendement, een vraaggericht aanbod en de bijdrage aan de leefbaarheid in een kern centraal dient te staan. Verder dient de betekenis van de accommodatie en de kosten die daarvoor worden gemaakt, te worden afgewogen tegen de intensiteit van het gebruik van de accommodatie. In deze paragraaf wordt ingegaan op mogelijke externe verzelfstandiging van beheer en exploitatie, meervoudig gebruik en clustering van de binnen- en buitensportaccommodaties; dit alles kan leiden tot verbetering van de doelgerichtheid, doelmatigheid en effectiviteit van het gemeentelijk accommodatiebeleid.

2.1.2. Overwegingen.

Gelet op de gemeentelijke ondersteuning, is het van belang dat duidelijk is welke voorzieningen aangemerkt worden als een basissportvoorziening. In ieder geval is het huidige aanbod van accommodaties te rekenen tot het basisvoorzieningenniveau.

Daarbij kunnen de volgende vier criteria worden gehanteerd:

1. de voorziening moet bestemd zijn en gebruikt worden voor actieve sportbeoefening, waarmee wordt bedoeld activiteiten waarvoor een fysieke inspanning geleverd moet worden met een menselijke krachtmeting als doel;
2. de voorziening dient in hoge mate een bijdrage te leveren aan de doelstellingen van het sportbeleid in het algemeen, aan de sportstimulering voor doelgroepen in het bijzonder en aan de leefbaarheid;
3. in het geval van sporthallen en gymzalen dienen deze bestemd te zijn voor gebruik door het onderwijs en door verschillende verenigingen ten behoeve van meerdere sportvormen.
4. bij een initiatief voor een uitbreiding van het bestaande accommodatiebestand wordt kritisch bezien of er een toegevoegde waarde kan worden toegekend en of niet op andere wijze aan het initiatief tegemoet kan worden gekomen

Het 4^e criterium gaat er vanuit dat er geen automatisme bestaat dat de gemeente bijdraagt in de kosten van realisering indien wel voldaan wordt aan de eerste drie criteria. In dit verband een tweetal voorbeelden: een initiatief om te komen tot een atletiekaccommodatie in Vaassen of een korfbalaccommodatie in Epe zullen niet leiden tot een erkenning als basisvoorziening, omdat er binnen de gemeentegrenzen voldoende mogelijkheden zijn tot het beoefenen van die tak van sport. Zelfs kan in de overwegingen worden betrokken of er voldoende mogelijkheden zijn in naburige gemeenten.

Landelijk worden in de praktijk bij de buitensport alleen natuurgrasvelden, kunstgras- of kunststofvelden, kleedlokalen en opbergruimten bij sportparken tot basisvoorzieningen gerekend waarbij de NOC*NSF planningsnormen worden gehanteerd.

Lokaal worden de accommodaties waarbij de gemeente financieel heeft bijgedragen aan de totstandkoming daarvan in principe gerekend tot de basissportvoorzieningen. Ter verduidelijking vallen fitnesscentra (commercieel gebruik), tennishallen (historisch perspectief, commercieel gebruik dan wel "sporthal" voor enkelvoudig gebruik) en overdekte ruitersportaccommodaties (historisch perspectief "sporthal" voor eigen gebruik dan wel commercieel) daar buiten. Ten aanzien van de tennishallen en overdekte ruitersportaccommodaties kan overigens worden vermeld dat de daarbij behorende buitenaccommodaties wel behoren tot de basisvoorzieningen, voor zover die niet geheel of gedeeltelijk op commerciële basis worden geëxploiteerd.

Een aantal voorzieningen in de gemeente staat wel ten dienste van recreatieve en sportieve activiteiten maar wordt niet gerekend tot basissportvoorzieningen. In dit verband moet gedacht worden aan mountainbikeroutes, wandelroutes, jeu de boules voorzieningen en openlucht zwemgelegenheden.

Tenslotte dient hier te worden opgemerkt dat bij het opstellen van de dorpsvisies ook aandacht wordt geschonken aan de basisvoorziening in ruime zin. Bij de visies wordt ook een relatie gelegd met de sportvoorzieningen.

2.1.3. Beleidsvoorstel.

1. Het bestaande accommodatiebestand erkennen als basisvoorziening.
2. De gemeente draagt bij aan de realisatie en aan het onderhoud van basissportvoorzieningen als wordt voldaan aan de criteria zoals genoemd in de overwegingen. Tevens wordt op aanvragen om bij te dragen in de kosten een efficiëntie- en effectiviteitstoets uitgevoerd.
3. Bij de binnensport worden gymnastieklokalen, sportzalen, sporthallen en zwembaden tot basisvoorzieningen gerekend. Sporthallen en gymzalen voor eigen enkelvoudig gebruik door verenigingen worden aan het particulier initiatief overgelaten, evenals fitnesscentra, tennishallen en overdekte ruitersportaccommodaties.
4. Secundaire voorzieningen zoals kantines, clubgebouwen en extra opbergruimten buiten de genormeerde afmetingen beschouwen we als een verantwoordelijkheid van de vereniging zelf. De gemeente verleent geen financiële medewerking bij verbouwingen, onderhoud en nieuwbouw van deze secundaire voorzieningen, tenzij er sprake is van specifieke omstandigheden; in dat geval past de gemeente maatwerk toe.

2.2. Planningsnormen.

2.2.1. Introductie.

Voor een aantal takken van sport / sportaccommodaties zijn planningsnormen opgesteld om te "berekenen" of een vraag om meer accommodatieruimte gerechtvaardigd is. In het bijzonder speelt dit voor de toetsing van de behoefte aan voetbalvelden en in mindere mate voor hockeyvelden. In beide voorgaande situaties wordt het aantal teams gekoppeld aan het aantal benodigde velden en de daarmee verbonden was- en kleedgelegenheid. Bovendien bestaat er een normering voor tennisbanen. Daarbij wordt gekeken naar het aantal leden en wordt een relatie gelegd naar het aantal benodigde banen.

2.2.2. Overwegingen.

Door onder andere de intrede van het meisjes- en vrouwenvoetbal en de toename van het zevental-voetbal bij junioren en pupillen zijn de planningsnormen bij de kleedlokalen van voetbalaccommodaties onder druk komen te staan.

De KNVB en NOC*NSF gaan uit van minimaal twee kleedkamers per speelveld, vermeerderd met twee kleedkamers per drie speelvelden. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hanteert echter samen met het Nederlands Instituut voor Lokale Sport en Recreatie de norm van minimaal twee kleedkamers per speelveld zonder enige vermeerdering. In het verleden is tussen alle partijen de afspraak gemaakt dat aanpassing van de planningsnormen alleen geldig is als hierover volledige overeenstemming is bereikt tussen de genoemde partijen. Deze is er bij de genoemde situatie niet.

Ook de planningsnorm van het aantal tennisbanen staat ter discussie. De KNLTB wil de norm van 70 leden per onverlichte baan en 90 leden per verlichte baan naar beneden toe aanpassen. Ook in dit geval ontbreekt de overeenstemming tussen partijen.

In zijn algemeenheid kunnen de verschillende normen gehanteerd worden als richtlijn. De besluitvorming met betrekking tot de toepassing daarvan berust evenwel bij de gemeenteraad. Wijzigingen in normstelling door sportbonden worden in overweging genomen, maar verenigingen kunnen daar in de richting van de gemeente geen rechten ontlenen.

2.2.3. Beleidsvoorstel.

De gemeente hanteert planningsnormen zoals die op basis van overeenstemming met de VNG gelden. Planningsnormen worden bij aanvragen als richtlijn gehanteerd. Door hantering van de planningsnormen ontstaat er voor de gemeente geen verplichting om aan een verzoek tegemoet te komen.

2.3. Grote binnensportaccommodaties.

2.3.1. Introductie.

In de gemeente wordt een aantal accommodaties door afzonderlijke rechtspersonen beheerd en geëxploiteerd, hetgeen als een mengvorm moet worden aangemerkt in het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties. Er worden ook sportaccommodaties door alleen de gemeente beheerd en geëxploiteerd (een groot deel van de sportterreinen en gymnastieklokalen), maar ook accommodaties geheel op particuliere basis (sportscholen, tenniscomplex of maneges).

Meer dan eens is in diverse discussies aan de orde geweest dat vergelijkbare accommodaties op gelijke wijze door de gemeente dienen te worden behandeld. Met name is dat aan de orde geweest in discussies rond de ontwikkeling van het Projectplan Accommodaties en in het bijzonder als het ging om sportcentrum De Koekoek en sporthal Prins Willem Alexander.

In dit hoofdstuk wordt verder in gegaan op de drie grote binnensportaccommodaties.

Veelal is de praktijk gebaseerd op historische afspraken en een zelfstandige ontwikkeling. De huidige situatie loopt voor de verschillende grote binnensportaccommodaties op een aantal aspecten uiteen. Daarbij gaat het om in het verleden genomen initiatieven, eigendomsverhoudingen, exploitatiebijdragen, functies en verhouding met de gemeente.

Uit een analyse blijkt dat de veronderstelling dat de bedoelde accommodaties (we hebben hier met name over De Wieken, De Koekoek en de sporthal PWA) gelijk zouden zijn op verschillende onderdelen uiteenloopt, waaruit geconcludeerd kan worden dat elke accommodatie een unieke positie heeft.

Het in gelijke gevallen gelijk behandelen is een van de beginselen van behoorlijk bestuur en daar waar de gelijkheid in meer of mindere mate ontbreekt zou een zodanige situatie gecreëerd moeten worden dat partijen zich niet tekort gedaan voelen en dat afwijkingen voldoende beargumenteerd worden.

Teneinde de al dan niet vergelijkbaarheid in de huidige situatie in beeld te brengen dient het volgende overzicht:

Onderwerp	De Wieken	De Koekoek (bestaande situatie)	PWA (bestaande situatie)
Initiatief tot realisering	Gemeente / Particulier initiatief	Gemeente	Particulier initiatief
Functies	Sporthal / dorpscentrum / ruimten voor derdengebruik	Sportzaal / zwembad	Sporthal
Eigendomsverhouding	Gemeente is eigenaar	Gemeente is eigenaar	Stichting eigenaar van opstal en ondergrond
Exploitatie en beheer	Stichting	Stichting	Stichting
Onderhoud	Eigen meerjarenonderhoudsplan in gemeentelijk systeem	Eigen meerjarenonderhoudsplan in gemeentelijk systeem	Geen meerjarenonderhoudsplan
Beheer onderhoudsfonds	Gemeente (wordt overgedragen aan de stichting)	Stichting	Stichting
Verplichte storting onderhoudsfonds	€ 38.000,-- (peil 2008)	€ 45.000,-- (peil 2008)	Geen
Gemeentelijke exploitatiebijdrage	Bruto € 255.464,-- (peil 2008) + indexering Netto € 56.224,-- (bijdrage minus huur)	Bruto € 318.137,-- (peil 2008) + indexering. Netto € 274.818,-- (bijdrage minus huur)	In de huidige situatie geen.
Verhouding met de gemeente	Gemeente is eigenaar van grond en opstallen. Huur / verhuur € 199.240,- (peil 2008)	Gemeente is eigenaar van grond en opstallen. Huur / verhuur € 43.319,-- (peil 2008), in relatie tot afnemende gemeentelijke kapitaallasten.	Geen
Gevolgen uitvoering Projectplan Accommodaties	Geen	- Inv. bijdrage € 7.900.000,-- (excl indexering) - exploitatiebijdrage budgettair neutraal - aanpassing structuur beheer en exploitatie i.v.m. externe financiering	- Gem bijdrage € 2.563.000,-- (exclusief locatieontwikkel-opbrengst PWA) - exploitatiebijdrage nader te bepalen - wijziging grondpositie (eigendom PWA wordt eigendom gemeente)

2.3.2. Overwegingen.

Als gevolg van ontstaanswijze, in de loop der tijd gemaakte nadere afspraken en in functionele zin bestaat er geen uniform beeld ten aanzien van de accommodaties zoals die in deze paragraaf aan de orde zijn. Toch lijkt een beleid waarbij de afstemming zoveel mogelijk gelijk is gewenst. De positie van de gemeente is daar in het kader van deze nota aan de orde.

De gemeente kan zich op verschillende manier als partner opstellen. Enerzijds als “mede beheerder / exploitant” met een gedetailleerde betrokkenheid bij beheer en exploitatie of anderzijds als “regisseur” en “consument”, waarbij voorwaarden worden geschapen om beheer en exploitatie mogelijk te maken. In het eerste geval bemoeit de gemeente zich gedetailleerd met begroting, jaarrekening en bedrijfsvoering. In het tweede geval is de afstand tot de daadwerkelijke bedrijfsvoering groter, hetgeen beter past bij de regisserende gemeente. Als consument neemt de gemeente producten af bij de accommodaties, bijvoorbeeld ruimte voor bewegingsonderwijs, ruimte voor maatschappelijke doeleinden of schoolzwemmen.

De rol van de regisserende gemeente in deze past bij het beeld zoals dat in zijn algemeenheid door de gemeente wordt voorgestaan.

In het beheer en de exploitatie zijn drie stichtingsbesturen actief. Alle worden door vrijwillige bestuurders bemand, Dat laatste verdient uiteraard lof en is een bijzondere exponent van maatschappelijke betrokkenheid. Toch brengt dat ook kwetsbaarheid met zich mee. De huidige besturen realiseren zich dat vrijwilligheid geen vrijblijvendheid betekent, maar er kunnen zich omstandigheden voordoen dat de continuïteit niet meer vanzelfsprekend is. De vraag die bij gebrek aan continuïteit opkomt is “welk vangnet bestaat er?”. In die situatie kan het bijna niet anders of de gemeente is het vangnet.

Het verdient aanbeveling om te onderzoeken of er mogelijkheden bestaan het beheer en de exploitatie te centraliseren, waarmee vrijwel automatisch coördinatie en afstemming ontstaat in ingebruikgeving en tarifiering. In dat onderzoek zou ook het beheer en de exploitatie van de gymnastieklokalen betrokken dienen te worden. Onderwerp van onderzoek kan zijn of er mogelijkheden bestaan om aan te sluiten bij bestaande organisaties die daarvoor buiten onze gemeente zijn opgericht (b.v. Accres in Apeldoorn). Wellicht dat een woningbouwcorporatie geïnteresseerd is om het beheer en de exploitatie op zich te nemen. Mocht aansluiting bij derden niet tot de mogelijkheden behoren dan is het het overwegen waard om daarvoor een organisatie op te richten.

Wellicht dat ook andere accommodaties dan de hier genoemde in een dergelijke organisatie kunnen worden ondergebracht.

Een prominent onderdeel van het beheer van een accommodatie is het technische onderhoud en dan met name het groot onderhoud. Door het onvoldoende uitvoeren van onderhoud bestaat het risico dat de gemeente sneller aangesproken wordt om bij te springen in vernieuwing of renovaties als ook de fondsvorming onvoldoende geregeld is. Hoewel de actuele situaties daar bij De Wieken en de Koekoek geen aanleiding voor zijn is het goed om de situaties bij de drie accommodaties te harmoniseren. Daarbij gaat het met name om de meerjarenonderhoudsplanning en om de fondsvorming ten behoeve van de uitvoering van die planning. Uniformiteit in planning en fondsvorming is sterk aan te bevelen, ook in het licht bezien van mogelijk te wijzigen beheer- en exploitatiestructuren.

Ten aanzien van de eigendomsverhoudingen van grond en opstallen is er bij De Wieken en De Koekoek sprake van gelijkheid. De gemeente is eigenaar van de grond en de opstallen. De PWA sporthal is vanaf de stichting particulier, waarbij de stichting eigenaar is van de grond en de opstallen. De stichting van de nieuwe sporthal PWA voltrekt zich in financiële zin volgens een ander patroon dan de huidige hal. De gemeente wordt door de aanzienlijke financiële bijdrage feitelijk de enige drager, waardoor de vergelijking met De Wieken en De Koekoek reëel is. Ten aanzien van de ondergrond voor de nieuwe sporthal is bij raadsbesluit al bepaald dat deze in handen blijft van de gemeente. In de planvorming wordt er thans vanuit gegaan dat de opstallen in eigendom blijven van de stichting. Het valt te overwegen om in deze te bezien of het in eigendom overdragen van de opstallen aan de gemeente zinvol is en bijdraagt aan een toenemende vergelijkbaarheid van min of meer vergelijkbare accommodaties.

De situatie ten aanzien van de exploitatiebijdragen verschilt, zoals duidelijk wordt in de tabel die is opgenomen onder het kopje “introductie”. Een en ander hangt ook nauw samen met het feit dat de accommodaties, met name qua functies niet vergelijkbaar zijn. Kernwoord in deze behoort te zijn een kritische toets op de noodzakelijkheid van een exploitatiebijdrage en niet de vanzelfsprekendheid dat een bijdrage verstrekt wordt. In eerste instantie dient daarbij beoordeeld te worden of er noodzaak bestaat om als gemeente bij te dragen in beheer en exploitatie. Per accommodatie verschillen de mogelijkheden om inkomsten te genereren en al of geen kostendekkende tarieven te hanteren. Dat betekent ook dat er geen sjabloon te leggen is over het bijdragen in de exploitatie. Duidelijkheid dient wel te bestaan over de elementen die onderdeel zijn van de kritische toetsing door de gemeente. Alleen de vaststelling van het nadelig saldo is onvoldoende om daarop de gemeentelijke bijdrage af te stemmen.

Het vorenstaande levert in de nieuwe situatie het volgende beeld op, waarbij in **vet** wijzigingen ten opzichte van de huidige situatie zijn opgenomen:

Onderwerp	De Wieken	De Koekoek	PWA sporthal
Functies	Sporthal / dorpscentrum / ruimten voor derden gebruik	Sporthal / zwembad / gezondheidscentrum	Sporthal
Eigendomsverhouding	Gemeente is eigenaar	Gemeente is eigenaar	Gemeente is eigenaar

<i>Exploitatie en beheer</i>	<i>Stichting</i>	<i>Stichting</i>	<i>Stichting</i>
<i>Onderhoud</i>	Uniform meerjarenonderhoudsplan	Uniform meerjarenonderhoudsplan	Uniform meerjarenonderhoudsplan
<i>Beheer onderhoudsfonds</i>	<i>Stichting</i>	<i>Stichting</i>	<i>Stichting</i>
<i>Verplichte storting onderhoudsfonds</i>	Na vaststelling MOP	Na vaststelling MOP	Na vaststelling MOP
<i>Gemeentelijke exploitatiebijdrage</i>	Exploitatiebijdrage na onderzoek voor een periode van 5 jaar	Exploitatiebijdrage na onderzoek voor een periode van 5 jaar	Exploitatiebijdrage na onderzoek voor een periode van 5 jaar
<i>Verhouding met de gemeente</i>	Huur / verhuur. Stichting zorgt voor goedkeurende accountantsverklaring en uitvoering MOP.	Huur / verhuur. Stichting zorgt voor goedkeurende accountantsverklaring en uitvoering MOP.	Huur / verhuur. Stichting zorgt voor goedkeurende accountantsverklaring en uitvoering MOP.
Toekomstig beheer en exploitatie	Overkoepelende stichting en/of externe organisatie	Overkoepelende stichting en/of externe organisatie	Overkoepelende stichting en/of externe organisatie

2.3.3. Beleidsvoorstel.

Het beleidsvoorstel bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Bij de realisering, het beheer en de exploitatie als gemeente een regisserende rol te vervullen.
2. Indien de gemeente financieel voor meer dan 75% deelneemt in de stichting van een accommodatie er naar te streven dat het eigendom van de accommodatie in handen komt van de gemeente en de ondergrond van accommodaties in handen te houden van de gemeente.
3. Samen met de besturen van de bedoelde accommodaties te onderzoeken of beheer / exploitatie van accommodaties gecentraliseerd kan worden. Voor zover de centralisatie niet geëffectueerd is dient gestreefd te worden naar een coördinatie in de ingebruikgeving, waarbij ook de gymnastieklokalen worden betrokken.
4. Indien het onder 3 genoemde voorstel tot resultaat leidt dient bezien te worden of ook andere accommodaties dan de drie genoemde bij een dergelijke organisatie kunnen worden ondergebracht.
5. Een toetsinstrument te ontwerpen op basis waarvan gemeentelijke exploitatiebijdragen kunnen worden verstrekt.
6. Uniformiteit aan te brengen in meerjarenonderhoudsplanningen en de daarbij behorende inrichting van onderhoudsfonds en bij de beheerder/exploitant.

2.4. Gymnastieklokalen.

2.4.1. Introductie.

Primair zijn gymnastieklokalen onderwijsvoorzieningen, maar in de avonduren worden de lokalen gebruikt door de sportverenigingen, met name voor trainingen, omdat ze ongeschikt zijn voor wedstrijd sport als gevolg van te geringe afmetingen. De vrije uren worden veelal ingevuld door recreatiesporters voor diverse sportactiviteiten.

Het onderhoud, het beheer en de ingebruikgeving wordt geheel door de gemeente uitgevoerd.

2.4.2. Overwegingen.

Hoewel de situatie rond gymnastieklokalen gedurende een groot aantal jaren functioneert zoals nu het geval is lijkt het zinvol om op een aantal aspecten tot een evaluatie te komen. Met name gaat het daarbij om het beheer (er zijn geen beheerders), ingebruikgeving, controle op het gebruik, verenigingsgebruik versus commercieel gebruik, veiligheid en tariefstelling.

In het bestek van deze nota (hoofdpijnen) voert het te ver om beleid te formuleren op het gewenste detailniveau.

2.4.3. Beleidsvoorstel.

1. Het ontwerpen van een uitvoeringsregeling "Beheer en gebruik gymnastieklokalen".
2. De tarifiering voor de gymnastieklokalen te betrekken bij het opstellen van de uitvoeringsnota "Tarieven".

2.5. Clustering van sportaccommodaties.

2.5.1. Introductie.

Clustering van sportaccommodaties beschouwen wij in het kader van deze nota als het samenbrengen van verschillende sportvoorzieningen, hetzij als losse onderdelen, hetzij in multifunctionele accommodaties.

Voordelen clustering.

Door het samenvoegen van functies in multifunctionele gebouwen kan de beschikbare ruimte efficiënter worden gebruikt. Tevens kunnen besparingen op de bouw- en de energiekosten worden gerealiseerd.

Een clustering krijgt echter pas echt meerwaarde als er sprake is van samenhang en samenwerking tussen de instellingen/verenigingen die in/op de accommodatie gehuisvest worden.

Het nut c.q. de voordelen van meervoudig en/of gezamenlijk gebruik benaderen wij vanuit de volgende drie perspectieven:

1. het perspectief van de sporter
2. het perspectief van de vereniging
3. het perspectief van de gemeente

Ad. 1. Sportersperspectief.

In dit perspectief staat de gebruiker centraal. Hoe tevreden is de gebruiker met de aangeboden voorziening. Voldoet het aan zijn of haar verwachtingen. Een multifunctionele voorziening kenmerkt zich vaak door meer levendigheid. Tevens biedt het mogelijkheden de kwaliteit, diversiteit en de variatie van het aanbod te verbeteren.

Ad. 2. Verenigingsperspectief.

In dit perspectief staan de instellingen centraal. Gewaakt moet worden dat samenwerkingsmogelijkheden worden gemist door een te solitaire opstelling van de in de cluster onder te brengen voorzieningen. Zowel in de programmering als in het beheer van de accommodatie zijn voordelen te halen als de instellingen/verenigingen bereid zijn de handen ineen te slaan. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan:

- besparingen door het combineren van administratie, planning/verhuur en onderhoud;
- schaalvergroting waardoor de kwetsbaarheid van de organisatie beperkt kan worden.

Daarentegen kan clustering voor de vereniging(en) leiden tot een organisatie die complexer is en die daardoor moeilijker te “managen” is voor een vrijwilligersorganisatie.

Ad. 3. Gemeenteperspectief.

In dit perspectief staat de gemeente centraal. Als gemeente faciliteren wij de deelname aan activiteiten door het accommodatiebeleid. Door samenhang en samenwerking tussen de instellingen te stimuleren of zelfs af te dwingen kunnen we de volgende beleidsdoelen realiseren:

- creëren van een meer divers en gevarieerd activiteitenaanbod;
- realiseren van een betere benutting van de accommodaties met een hogere mate van klanttevredenheid.

2.5.2. Overwegingen.

Bij de consultatie van de verenigingen voorafgaande aan het opstellen van deze nota werd de volgende stelling voorgelegd.

Clustering van sportaccommodaties, waarbij er per kern één “sportlocatie” is, is goed uit sportdeelname overwegingen, ruimtelijk structuurbeleid en samenwerkingsmogelijkheden tussen sportverenigingen.

De verenigingsvertegenwoordigers hebben de clustering in een ander (ruimer) perspectief geplaatst dan de ruimtelijke clustering. Men komt daarbij tot de volgende uitspraken:

- Organisatorische clustering van overdekte sportaccommodaties zou een optie zijn.
- Clustering heeft in algemene zin voordelen (schaalvoordelen).
- Bij clustering dient de diversiteit gewaarborgd te zijn.
- Bij de gebruiker in de buurt.
- Waarborgen van eigen identiteit.

- Wellicht kostenreducties te bereiken.

Uit de discussie is niet komen vast te staan dat clustering van accommodaties wordt afgewezen en er worden ook wel voordelen onderkend. Bestuurlijke clustering van grotere overdekte accommodaties schept kansen (met name wordt daarbij gedoeld op De Koekoek, De Wieken en De sporthal PWA).

In de kern Epe zijn de verschillende sportaccommodaties redelijk geclusterd op De Wachtelenberg. In de kern Vaassen liggen de voetbalvelden geclusterd op De Kouwenaar / Egelbeek. In beide gevallen liggen de complexen op strategische gronden die gemakkelijk voor woningbouw ontwikkeld zouden kunnen worden. In de structuurvisie voor de kern Vaassen is een optie voor verplaatsing van De Kouwenaar accommodatie "ingekleurd". Met name voor voetbalverenigingen op de sportparken De Kouwenaar en Egelbeek is een bepaalde mate van zekerheid van belang in relatie tot mogelijke door de verenigingen te ontplooiën activiteiten c.q. in gang te zetten ontwikkelingen. Daarom is het goed een termijn vast te stellen waarbinnen door de gemeente geen initiatieven worden genomen om een wijziging in de situatie aan te brengen.

Overigens geldt in alle gevallen dat een clustering of verplaatsing omgeven is met de nodige zorgvuldigheid. In dat verband vindt er altijd uitgebreid overleg plaats met betrokken verenigingen, wordt een initiatief tijdig aangekondigd en worden compensatie en verplaatsingskostenvergoedingen in beeld gebracht, terwijl overigens vanzelfsprekend de algemene beginselen van behoorlijk bestuur worden nageleefd.

2.5.3. Beleidsvoorstel.

1. De gemeente Epe neemt op de middellange termijn (tot 10 jaar na vaststelling van deze nota) geen initiatieven om in ruimtelijke zin wijzigingen te brengen in de bestaande situatie.
2. Indien verenigingen / organisaties initiatieven nemen om tot een ruimtelijke samenvoeging van accommodaties te komen wordt daaraan medewerking verleend voor zover dat ook past binnen de gemeentelijke beleidsdoelen op andere terreinen van gemeentelijk zorg.
3. De gemeente laat initiatieven tot samenwerking tussen verenigingen / organisaties bij voorkeur over aan de initiatiefnemers, hetgeen onverlet laat dat er omstandigheden kunnen zijn waarbij het initiatief door de gemeente zelf wordt genomen.

2.6. Harmonisering buitensportaccommodaties.

2.6.1. Introductie.

Privatisering wil zeggen dat taken, die traditioneel door de overheid werden uitgevoerd, aan een particuliere exploitant worden overgedragen ten behoeve van efficiëntie en effectiviteit. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan taken op het vlak van (klein) onderhoud, overdracht van dagelijks toezicht, beheer en exploitatie van sportaccommodaties. Eigendomsoverdracht van sportaccommodaties aan een particuliere exploitant wordt in deze nota beschouwd als de meest vergaande vorm van privatisering. Immers, wanneer men een accommodatie in eigendom heeft, is men zelf verantwoordelijk voor nieuwbouw, verbouw, onderhoud, renovatie, exploitatie en beheer.

2.6.2. Overwegingen

Privatisering past in het kader van de regisserende gemeente. Het met name onderhouden van sportvelden is in dat verband geen kerntaak van de gemeente.

In relatie tot de privatisering bij buitensportaccommodaties kan de gemeente bogen op een succesvol privatiseringsinitiatief, maar ook op een initiatief dat minder positief is verlopen.

Het succesvolle traject is de privatisering van de was- en kleedgelegenheden. Dit traject is samen met de verenigingen gevolgd, waarbij de gemeente de financiële faciliteiten heeft geboden om de privatisering tot een succes te maken. De succesfactoren zijn hierna nog eens door de verenigingen benoemd nu in relatie tot mogelijke nieuwe privatiseringsinitiatieven. Bij dit traject was er duidelijk sprake van een win-win situatie en was "bezuinigen" bij de gemeente geen item.

De privatiseringselementen in het traject Ontwikkelen en Ombuigen zijn om een aantal redenen niet naar tevredenheid verlopen. Weliswaar werd het traject samen met de verenigingen ingezet, maar bezuinigen was het uitgangspunt. Na verloop van tijd werd het traject onderbroken, waardoor het traject niet is afgemaakt. Door een aantal verenigingen was het offer al gebracht terwijl andere de

dans ontsprongen. Daardoor ontstond er ook een tweespalt die niet is gecorrigeerd. Er was geen sprake van win-win, niet voor de gemeente en niet voor een deel van de verenigingen. In een mogelijk privatiseringstraject dienen de succesfactoren te worden gekoesterd en dient lering getrokken te worden uit faalfactoren.

Het al dan niet privatiseren is voor verenigingen mede afhankelijk van structurele gemeentelijke bijdrage in de kosten van het onderhoud.

Verenigingen onderkennen mogelijkheden indien:

- Controle plaatsvindt op basis van een vastgestelde methode.
- Financiële ondersteuning wordt verleend door de gemeente.
- Deskundigheid ter beschikking wordt gesteld.
- De verenigingen een transparante exploitatie presenteren
- Informatie-uitwisseling plaatsvindt tussen de verenigingen onderling en met de gemeente.

Verenigingen zelf zijn bang dat privatisering ten koste gaat van de kwaliteit. Bovendien lijkt een noodzakelijke verhoging van de contributie volgens verenigingsvertegenwoordigers onvermijdelijk, hetgeen een negatief effect zou betekenen ten aanzien van sportstimuleringsdoelen.

Verenigingen concluderen dat:

1. Er mogelijkheden zijn voor privatisering, maar niet anders dan volgens gedetailleerde regels.
2. Verloedering door één vereniging niet mag leiden tot een afwenteling van kosten op andere (goed functionerende) geprivatiseerde projecten.
3. De gemeente verantwoordelijk blijft voor een adequaat sportaccommodatieniveau.

De grond van sportparken zal, gezien de veelal strategische ligging en het totale grondoppervlak, niet in eigendom worden overgedragen aan een particulier exploitant. De mate van privatisering van sportparken zal zich beperken tot het geheel of gedeeltelijk overdragen van taken ten aanzien van het beheer en de exploitatie.

Wanneer de gemeente besluit tot privatisering van taken, dan bestaan hiertoe de onderstaande drie hoofdvormen:

1. Overdracht van taken aan de betreffende sportvereniging(en);
2. Overdracht van taken per sportpark aan een (gezamenlijke) beheersstichting;
3. Overdracht van taken van alle sportparken in de gemeente aan een overkoepelende beheersstichting.

Afgezien van de bovengenoemde hoofdvormen kan er ook gekozen worden voor een vorm waarbij de gemeente een belangrijke rol blijft spelen. Om de toegankelijkheid en een hoogwaardige kwaliteit van accommodaties zeker te stellen, kan de gemeente er voor kiezen taken als groot en cultuurtechnisch onderhoud, renovatie en verhuur in eigen beheer te houden.

In de volgende tabel zijn de mogelijkheden ten aanzien van het beheer en de exploitatie van sportvelden op een rijtje gezet.

	Groot onderhoud, renovatie en verhuur	Cultuurtechnisch onderhoud	Klein onderhoud
Optie 1	Overdracht van taken aan een vereniging.		
Optie 2	Overdracht van taken per sportpark aan een beheersstichting van verenigingen.		
Optie 3	Overdracht van taken aan één overkoepelende stichting.		
Optie 4	Gemeente		Overdracht van taken aan een vereniging.

Optie 1: Overdracht van taken aan een vereniging

Het overdragen van taken aan een vereniging lijkt niet onmogelijk indien de voorwaarden zodanig zijn dat onderhoud financieel door de gemeente wordt ondersteund.

Optie 2: Beheersstichting per sportpark

Het oprichten van een beheersstichting per sportpark is wellicht haalbaar. Voor kleine sportparken met slechts één gebruiker komt dat er evenwel op neer dat feitelijk optie 1 aan de orde is.

Optie 3: Overkoepelende stichting voor alle sportparken

Overdracht van taken aan één overkoepelende stichting lijkt onwaarschijnlijk, maar niet onmogelijk, wellicht in combinatie met beheer en exploitatie van grote binnensportaccommodaties.

Optie 4: Verdeling van taken over gemeente en de vereniging.

In de huidige situatie draagt de gemeente de verantwoordelijkheid voor het beheer- en de exploitatie ten aanzien van de sportvelden. Het is overigens niet zo dat alle taken ten aanzien van het beheer en de exploitatie door de gemeente zelf worden gedaan. De verenigingen nemen een aantal taken ten aanzien van het klein onderhoud voor hun rekening. De verdeling van de werkzaamheden is in de huurovereenkomst vastgelegd.

2.6.3. Beleidsvoorstel.

1. Het harmoniseren van buitensportaccommodaties met betrekking tot het onderdeel sportvelden en het zo nodig corrigeren van onbedoelde effecten als gevolg van het onderbreken van het afgesproken traject, alvorens een objectief rekenmodel op te stellen voor de privatiseringsoptie 1 (overdracht van taken aan de vereniging).
2. In overleg met de daarvoor in aanmerking komende buitensportverenigingen te onderzoeken of privatisering volgens optie 1 (het overdragen van taken aan een vereniging) haalbaar is, daarbij de mogelijke structuur uit te werken, de voorwaarden te formuleren en het financiële beeld te schetsen.
3. Bij de beleidsvoorbereiding dient er rekening mee te worden gehouden dat een mogelijke privatisering voor de gemeente op zijn minst budgettair neutraal dient plaats te vinden. Bovendien dient in beeld te worden gebracht welke (met name personele) consequenties een gevolg zijn van de mogelijke privatisering.

2.7. Kunststof speeloppervlakken.

2.7.1. Introductie.

Er is een trend waarneembaar dat steeds meer speeloppervlakken voor sportbeoefening worden voorzien van kunststof (w.o. kunstgras, specifieke tennisondergronden en ondergronden voor atletiekbeoefening).

Een aantal recente ontwikkelingen:

- a. De toplaag van de atletiekbaan van Cialfo dient vervangen te worden en de vereniging zoekt naar financieringsmogelijkheden.
- b. Voor de vervanging van de toplaag van het kunstgraskorfbalveld is recent een gemeentelijke bijdrage van ongeveer € 54.000,-- beschikbaar gesteld, zijnde 2/3 van de totale kosten.
- c. Aan EZC '84 is door de raad een investeringsbijdrage verstrekt van € 305.000,-- voor de aanleg van een kunstgrasveld. Hier is ook een ongeschreven "norm" gehanteerd van 2/3 van de totale kosten.
- d. Twee tennisverenigingen hebben een aantal banen getransformeerd tot "winterbanen" zonder dat daarvoor een bijdrage van de gemeente is gevraagd.
- e. De Mixed Hockey Club Epe overweegt om een tweede kunstgrasveld aan te leggen, omdat de capaciteit van het bestaande kunstgrasveld ontoereikend lijkt.

De vraag komt op of een kunststof speeloppervlak voor een sportaccommodatie luxe is of dat het inmiddels tot de basisvoorzieningen behoort, immers het voorwaardenscheppende beleid van de gemeente richt zich op de basisvoorzieningen.

In deze paragraaf worden de kunststof speeloppervlakken van buitensportaccommodaties in de overwegingen betrokken. Speeloppervlakken in overdekte accommodaties vallen buiten het kader van deze beleidsoverwegingen.

2.7.2. Overwegingen.

In een aantal gevallen, waarbij om medewerking van de gemeente werd gevraagd in de realisering of renovatie van voorzieningen met een kunststof speeloppervlak, was het zoeken naar de redelijkheid om als gemeente bij te dragen in de kosten.

Uit de workshop "Sportbeleid", zoals die met verenigingsvertegenwoordigers is gehouden, kwam een aantal stellingen naar voren die een leidraad kunnen zijn voor het formuleren van beleid op dit terrein.

Aan de deelnemers werd de volgende stelling voorgelegd *“Kunststof speeloppervlakken is een vorm van “luke” voor buitensportverenigingen en de gemeente draagt bij aan basisvoorzieningen en niet aan luke”*. Met deze zwart-wit stelling werden de deelnemers geprikkeld om nuanceren aan te brengen.

Met dit gegeven kwamen de workshopdeelnemers tot andere visies en wel de volgende:

De ontwikkeling van te bespelen ondergronden is geen luke, maar een basisvoorziening (binnen- en buitensport).

- Maak duidelijk wat subsidieerbaar is.
- De trend van kunststof speeloppervlakken is er een van luke naar basis. Dat is afhankelijk van de tak van sport en dus moet de gemeente daaraan bijdragen.

Uit het vorenstaande kan geconcludeerd worden dat:

1. De gemeente duidelijk moet maken in welke gevallen een beroep gedaan kan worden op een gemeentelijke bijdrage. Daarbij dient een regeling ook te anticiperen op het toekomstperspectief.
2. Of er sprake is van een basisvoorziening hangt mede af van de “normering” door sportbonden.
3. Efficiënt grondgebruik is een argument voor een gemeentelijke bijdrage.

Het tot nu toe gehanteerde instrument voor het plannen van investeringsbijdragen is het meerjareninvesteringsplan. Met het instellen van een “fonds” zouden de eventuele uitgaven in dit verband geëgaliseerd kunnen worden. Ook met gebruikmaking van de bestaande planning kan een egalisatie bereikt worden indien pieken in de belasting van het plan worden voorkomen. Dat kan bereikt worden door in beeld te brengen welke uitgaven te verwachten zijn en een daaraan gekoppelde spreiding over de jaren (b.v. door een maximum aan investeringsbijdrage per jaar vast te stellen).

Voorshands voldoet het systeem van het meerjareninvesteringsplan. Daarbij dient er rekening mee te worden gehouden dat een investering(sbijdrage) in principe in het laatste jaar van enig investeringsplan (periode van 4 jaar) wordt opgenomen. Bijvoorbeeld: indien in 2009, uiterlijk in mei, een aanvraag door de gebruiker wordt voorgelegd aan de gemeente dan kan, bij honorering, een bedrag worden opgenomen in het laatste jaar van het dan aanstaande meerjareninvesteringsplan 2010 – 2013, in casu 2013.

2.7.3. Overzicht accommodaties met kunststof speeloppervlak.

Vereniging	Voorziening	Gemeentelijke bijdrage
Atletiekvereniging Cialfo / Wachtelenberg	Kunststof atletiekvoorzieningen	Ja / investeringsbijdrage bij de eerste aanleg
Hockeyvereniging MHCE / Wachtelenberg	1 kunstgras hockeyveld	Ja / investeringsbijdragen bij de eerste aanleg en bij de renovatie van de toplaag
Voetbalvereniging EZC '84 / Kweekweg	1 kunstgras voetbalveld	Ja / investeringsbijdrage bij de eerste aanleg
Tennisvereniging Epe / Wachtelenberg	3 winterbanen	Geen
Tennisclub Vaassen / Koekoek	2 winterbanen	Geen
Handbalvereniging CVO / Zichtstede	1 asfalt handbalveld	Ja / investeringsbijdrage bij eerste aanleg
Korfbalvereniging Regio '72 / Zichtstede	1 kunstgras korfbalveld	Ja / investeringsbijdrage bij de eerste aanleg en bij de renovatie van de toplaag.
Tennisvereniging De Kouwenaar / Laan van Fasna	4 kunstgras tennisbanen	Ja / investeringsbijdrage bij de eerste aanleg
Voetbalvereniging c.s.v. Vios / De Kouwenaar	1 kunstgras 4:4 veld	Ja / beschikbaarstelling gebruikte materialen van ge-amoveerd tenniscomplex Egelbeek

Nu bekende acute knelpunten zijn:

- a. De mogelijke aanleg van een tweede kunstgrasveld voor MHCE.
- b. De te vervangen kunststofatletiekbaan van a.v. Cialfo.

2.7.4. Beleidsvoorstel.

Op grond van de volgende criteria draagt de gemeente bij in de kosten van de aanleg van buitensportvoorzieningen met een kunststof speeloppervlak.

- a. Indien de gemeente initiatiefnemer is: 100% gemeentelijke investeringsbijdrage in de kosten van aanleg, geen doorberekening huur voor de ondergrond, onderhoud voor rekening van de gebruiker en 33 % gemeentelijke bijdrage in de kosten voor de vervanging van de toplaag indien de gebruiker kan aantonen dat in de loop der jaren voldoende onderhoud is gepleegd.
- b. Indien de vereniging initiatiefnemer is als gevolg van een tekort aan speelruimte op basis van de planningsnormen: 66% gemeentelijke bijdrage in de kosten van aanleg, geen doorberekening van huur voor het gebruik van de ondergrond, onderhoud voor rekening van de gebruiker, 33% gemeentelijke bijdrage in de kosten voor de vervanging van de toplaag indien de gebruiker kan aantonen dat in de loop der jaren voldoende onderhoud is gepleegd.
- c. Indien de vereniging initiatiefnemer is als gevolg van "modernisering" (het verbeteren van de sportaccommodatie met het doel sportstimulerende effecten te bereiken): 33% gemeentelijke bijdrage in de kosten van aanleg, geen doorberekening van huur voor de ondergrond, onderhoud voor rekening van de gebruiker en 33% gemeentelijke bijdrage in de kosten voor de vervanging van de toplaag indien de gebruiker kan aantonen dat in de loop der jaren voldoende onderhoud is gepleegd.
- d. Indien de initiatiefnemer een particulier is of een commerciële instelling: 0% gemeentelijke investeringsbijdrage en 0% bijdrage in de kosten voor de vervanging van de toplaag.
- e. Binnen het bestek van de werkingsperiode van deze beleidsnota wordt geen aandacht geschonken aan een vervanging van de onderlagen. Bij het opstellen van het beleid na de periode van 5 jaar die nu in gaat wordt daaraan aandacht geschonken.
- f. De volgende instrumenten in te zetten; beleidsregel m.b.t. criteria, het meerjareninvesteringsplan inzetten voor de planning van gemeentelijke bijdragen een overzicht te vervaardigen voor een meerjarenperspectief.

In een matrix ziet dat er als volgt uit:

Initiatief	Kwalificatie	Gemeentelijke bijdrage eerste aanleg	Gemeentelijke bijdrage renovatie	Kosten beheer en exploitatie incl onderhoud
Gemeente	Noodzaak	100% van de investering	33 % van de investering toplaag	Gebruiker
Vereniging	Tekort aan speelruimte op basis planningsnormen	66 % van de investering	33 % van de investering toplaag	Gebruiker
Vereniging	Modernisering	33 % van de investering	33 % van de investering toplaag	Gebruiker
Particulier / Commercieel	n.v.t.	0%	0 %	Eigenaar / gebruiker

2.7.5. Te hanteren instrumenten:

1. De criteria vast te leggen in een beleidsregel.
2. Aanvragen volgens de daarvoor geldende regels, te behandelen in het kader van het meerjareninvesteringsplan, waarbij de garantie ten aanzien van de hoogte van de investeringsbijdrage en het tijdstip van betaalbaarstelling van toepassing is.
3. Overzicht te vervaardigen van bestaande buitensportvoorzieningen met kunststof speeloppervlakken en de daaruit voor de gemeente voortvloeiende financiële consequenties. Op basis daarvan projecten op te nemen in het meerjareninvesteringsplan zodanig dat "piekbelasting" wordt voorkomen.

2.8. Onroerende zaakbelasting.

2.8.1. Introductie.

In het Collegeprogramma 2006-2010 is als speerpunt onder meer het volgende opgenomen:

Ondersteunen en stimuleren van voorzieningen op het terrein van welzijn, sport, cultuur.

Een van de daartoe behorende items betreft "de afschaffing van de OZB op sportaccommodaties".

Het voornemen heeft in 2007 gestalte gekregen en daarvoor is een beleidsregel opgesteld, die van toepassing is op accommodaties op het terrein van welzijn, sport en cultuur.

2.8.2. Overwegingen.

Gelet op de recente beleidsvorming op dit terrein, waarbij de werking voor een langere termijn geldt, zijn er geen redenen om dat beleid thans te wijzigen.

2.8.3. Beleidsvoorstel.

De volgende beleidsregel onverkort te handhaven.

Van vrijwilligersorganisaties die eigenaar zijn van accommodaties ten behoeve van welzijn, sport en cultuur, dan wel deze geheel zelfstandig beheren en exploiteren, wordt geen Onroerende-zaakbelasting geheven, indien voldaan wordt aan de volgende criteria.

- ✓ *Verenigingen en organisaties op het terrein van welzijn, sport (waaronder kleindierensport) en cultuur die gevestigd zijn in de gemeente Epe.*
- ✓ *De betreffende accommodatie is een in de OZB-administratie opgenomen object.*
- ✓ *De accommodatie wordt beheerd en geëxploiteerd door een vrijwilligersorganisatie.*
- ✓ *De gemeente draagt niet bij in het beheer en de exploitatie van de accommodatie door middel van subsidie (die direct, dan wel indirect ten goede komt van het beheer en de exploitatie) of diensten. De programmabegroting en meer specifiek het "Subsidieprogramma Lokaal Sociaal Beleid" is de basis voor de beoordeling of er subsidie dan wel diensten worden geleverd. Onder subsidie wordt in dit verband niet verstaan een investeringsbijdrage die niet in verband kan worden gebracht met het beheer, de exploitatie of het onderhoud van de accommodatie.*
- ✓ *Als een accommodatie meer functies (maatschappelijk / commercieel) zijn ondergebracht is de hoofdfunctie maatgevend voor de beoordeling, tenzij de OZB administratie de gescheiden functies ook in verschillende objecten heeft ondergebracht.*
- ✓ *Uitgesloten zijn:*
 - *Sportterreinen die één geheel vormen met een door de gemeente onderhouden sportcomplex en voor de OZB wordt aangemerkt als één object.*
 - *Organisaties die wel bestuurd worden door een bestuur bestaande uit vrijwilligers, maar voor de exploitatie van de accommodatie een budgetsubsidie ontvangen.*
 - *Accommodaties of onderdelen daarvan die bijdragen aan het realiseren van een commerciële doelstelling.*
 - *Accommodaties die dienst doen als woning.*

3. Tarieven.

Bestaand systeem.

Binnen de voorwaardenscheppende taak die de gemeente op het gebied van sportbeoefening heeft is tarifiering een onderschat beleidsinstrument. Gemeentelijke accommodaties worden aan verenigingen in gebruik gegeven tegen een vergoeding die ligt onder de kostprijs. Voor de verenigingen is de te betalen gebruiksvergoeding één van de elementen die maatgevend is voor het bepalen van de hoogte van de contributie die aan de leden in rekening wordt gebracht.

In feite is er voor de tarieven geen eenduidige grondslag. De huurtarieven zijn historisch gegroeid zowel die van de buitensportaccommodaties (voetbalvelden en hockeyvelden) als die van de binnensportaccommodaties (gymnastieklokalen). Het systeem is daarbij ondoorzichtig. Zo variëren de tarieven van trainingsvelden en wedstrijd velden, terwijl ook de trainingsvelden onderling nog weer verschillen. Voor de gymnastieklokalen variëren de tarieven naar grootte. Bovendien verschillende tarieven naar gebruikers.

De onduidelijkheden en het ontbreken van de relatie met de kostprijs is ongewenst.

3.2. Gewenst systeem.

Het is gewenst om transparantie binnen het tarievenstelsel te bereiken. Het is daarbij van belang om de relatie met de kostprijs in beeld te brengen, waarbij het niet noodzakelijk is een kostprijsdekkende huur te berekenen, omdat dat weer om een subsidiesystematiek zou vragen. Die werkwijze betekent

het rondpompen van gelden, terwijl ook op andere wijze de hoogte van de indirecte subsidie in beeld kan worden gebracht.

Tijdens de met verenigingsvertegenwoordigers gehouden workshop kwam aan de hand van de stelling *“Doorberekening van een kostprijsdekkende huur voor alle gemeentelijke sportaccommodaties is een duidelijk en eerlijk systeem”* het volgende naar voren.

- a. De stelling wordt NIET juist gevonden.
- b. De juistheid is in sterke mate afhankelijk van de gebruiker (vereniging/school versus commerciële gebruiker).
- c. Het volledig doorberekenen van de kosten naar de gebruiker is niet haalbaar.
- d. Er bestaat ongelijkheid tussen takken van sport met name ten aanzien van accommodaties die door verenigingen/instellingen zelf worden geëxploiteerd zonder gemeentelijke subsidie.

Uit de gevoerde discussie is het volgende geconcludeerd:

1. Voor de vereniging is de te hanteren contributie essentieel.
2. De haalbaarheid van het doorberekenen van een kostprijsdekkende huur is afhankelijk van een daarop aangepaste subsidieregeling.
3. Het inzichtelijk maken van de indirecte subsidie op accommodaties kan ook op andere wijze zichtbaar worden gemaakt dan door het opeenstapelen van regelingen (tarief en subsidie).

3.3. Beleidsvoorstel.

Een uitvoeringsnota met betrekking tot tarifiering van sportaccommodaties op te stellen, waarbij de volgende uitgangspunten gehanteerd worden:

1. Het tarievensysteem dient transparant te zijn
2. De relatie met de kostprijs dient zichtbaar te worden
3. Het nieuwe tarievenbeleid mag niet leiden tot sportuitval en beperking van toegankelijkheid
4. Er dienen gelijke tarieven te worden berekend in vergelijkbare omstandigheden
5. Eventueel uit het beleid voortvloeiende aanpassingen dienen zorgvuldig in overleg met de sportverenigingen te worden ingevoerd

4. Sportstimulering.

4.1. De Sportstimuleringsregeling

4.1.1. Introductie.

In de Kadernota Sport Gemeente Epe, die op 25 januari 2001 door de gemeenteraad is vastgesteld, zijn de volgende beleidsuitgangspunten geformuleerd met betrekking tot “Sportstimulering”:

- Het streven om een sportdeelname cijfer in de gemeente Epe te bereiken dat hoger ligt dan het landelijke gemiddelde;
- Het beleid wordt ontwikkeld door de gemeente;
- De uitvoering van het beleid wordt door derden gedaan;
- Voor de uitvoering van het beleid worden productsubsidies ingezet;
- De volgende doelgroepen worden onderscheiden;
 - jeugd (t/m 18 jaar);
 - ouderen;
 - mensen met een handicap;
 - allochtonen;
 - langdurig werklozen;
 - sporters overdag;
 - niet-actieven.

In 2004 heeft het college van Burgemeester en Wethouders de inhoud van de beleidsnotie “Sportstimulering” vastgesteld, met daarin de criteria geldend voor de jaren 2004 en 2005. Uit praktische overwegingen zijn de oorspronkelijke voorwaarden voor 2006 enigszins aangepast c.q. uitgebreid:

- Investerings in de accommodatiesfeer, die bijdragen tot het bereiken van het sportstimuleringsdoel, worden voor maximaal € 1.500,-- gehonoreerd
- De maximale gemeentelijke stimuleringsbijdrage per project bedraagt € 1.000,--.. Een projectsubsidie kan voor maximaal twee jaar worden aangevraagd.
- Activiteiten gericht op promotie, bijvoorbeeld 'open dagen' en 'clinics', worden voor maximaal € 500,-- gehonoreerd
- De gemeentelijke bijdrage in de kosten voor de aanschaf van een Automatische Externe Defibrillator bedraagt maximaal € 750,--.

In november 2006 is door het college wederom besloten de voorwaarden aan te passen met een tegemoetkoming in de kosten voor bestaande schoolsporttoernooien (bijv. het schoolvoetbaltoernooi), door een bedrag per deelnemer (€ 0,50) en een vast bedrag (€ 250,--) per organisatie beschikbaar te stellen.

Deze toernooien worden al decennia lang georganiseerd door sportverenigingen voor de basisscholen in de gemeente. Het betreft hier structurele activiteiten die voorheen niet in aanmerking kwamen voor een subsidie.

Voor het initiëren van eigen "gemeentelijke activiteiten" wordt jaarlijks 20% van het budget beschikbaar gesteld. Van deze gelden zijn de afgelopen jaren 2 "veilige" wandelroutes gerealiseerd, 2 GALM projecten en een verenigingsonderzoek met daaruit voortvloeiende een aantal workshops.

4.1.2. Overwegingen.

Sportstimulering is het geheel aan maatregelen, acties en activiteiten waarmee wordt beoogd mensen kennis te laten maken met, en deel te nemen aan bewegingsactiviteiten en sport met als doel deze personen te interesseren voor regelmatige sportdeelname.

Het onderwerp sportstimulering was één van de onderwerpen waarover met vertegenwoordigers van sportverenigingen is gediscussieerd. Daaruit bleek dat de regeling duidelijk gevonden wordt.

Verschillende suggesties kwamen naar voren. Zo werd het volgende ingebracht:

- De jeugd dient gestimuleerd te worden door gemeentelijke bijdragen en dan met name ten aanzien van "arme" jeugd.
- Sportstimuleringsbijdragen moeten mede leiden tot lage jeugdcontributies.
- Als meer partijen meedoen ten laste van het budget, dient het budget verhoogd te worden.
- Regelmatig dient goede voorlichting te worden gegeven.

Opvallend was dat met name de gemeente wordt aangesproken op haar verantwoordelijkheid m.b.t. sportstimulering, terwijl de verenigingen de eigen rol niet of nauwelijks belichten.

De bestaande regeling is actueel en werkt naar behoren, waarbij een redelijk niveau van klanttevredenheid valt te constateren. Het beschikbare budget is voldoende en wordt jaarlijks geïndexeerd.

4.1.3. Beleidsvoorstel.

De regeling sportstimulering ongewijzigd te handhaven.
--

4.2. Breedtesport / Topsport.

4.2.1. Introductie.

De breedtesport vormt de basis voor de topsport. Hoe breder deze basis, des te meer kans dat uit die basis door talentherkenning en talentontwikkeling topsporters voortkomen. Omgekeerd kan er vanuit de topsport een stimulerend effect uitgaan naar de breedtesport. Topsport en breedtesport zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en versterken elkaar wederzijds. Topsport heeft zowel amusementswaarde als een voorbeeldfunctie.

Breedtesport is niet alleen, en misschien wel in geringe mate, het voorportaal voor topsport. Motieven om te sporten liggen vooral in het gezondheidsbevorderende, het sociaal contact en het willen leveren van een prestatie op welk niveau dan ook. In die zin kan het dan ook als een taak van de overheid worden gezien om voorwaarden te scheppen deze vorm van sport te kunnen beoefenen.

4.2.2. Overwegingen.

De gemeente voert geen topsportbeleid. Topsport is beleidsmatig vooral het domein van de Rijksoverheid, NOC*NSF en de landelijke sportbonden. Toch zijn er wel individuele topsporters in Epe te vinden. Het is echter in eerste instantie aan de verenigingen en de sporters zelf om de ambities met hulp van de bekende structuren waar te maken.

Een bescheiden rol is wellicht weggelegd voor de gemeente, een rol die zich laat legitimeren door de bijzondere functie die topsport voor de lokale gemeenschap kan hebben. Het gaat daarbij om:

- Imagowerking
- Positieve effecten voor breedtesport
- Economische spin off, in het bijzonder van evenementen

De ondersteunende rol wordt uitgevoerd door de Stichting Jeugdsport die met name de ontwikkeling van talentvolle jeugdsporters in bescheiden mate kan ondersteunen. De daarvoor benodigde middelen verwerft de stichting uit het rendement van door de gemeente beschikbaar gesteld kapitaal. Dat kapitaal is in 1993 door de raad beschikbaar gesteld in relatie tot het behoud van de sporthal Prins Willem Alexander. Daarmee werd destijds de dreiging voorkomen dat de sporthal in commerciële handen zou overgaan, waardoor deze niet, nauwelijks of minder beschikbaar zou blijven voor actieve sportbeoefening.

4.2.3. Beleidsvoorstel.

1. Geen interventie bewerkstelligen in de bestaande posities met betrekking tot breedtesport / topsport.
2. Het functioneren van de Stichting Jeugdsport te evalueren en het effect van de door de stichting verstrekte ondersteuning aan sporters en / of verenigingen / instellingen in beeld te brengen.

4.3. Sportstimulering buiten verenigingsverband.

4.3.1. Introductie.

Niet elke sporter voelt zich thuis in de structuur van een vereniging. Dat is een gevolg van (een combinatie van) verschillende factoren. Om er een paar te noemen:

- het tijdstip waarop de activiteiten door sportorganisaties worden aangeboden past onvoldoende in het individuele patroon;
- het lidmaatschap brengt bepaalde verplichtingen mee;
- de hoogte van de contributie;
- de algemene tendens naar individualisering;

Om onder meer die reden zijn er sporters die liever buiten verenigingsverband hun sport bedrijven. Dat hoeft niet per se te betekenen dat men niet wil sporten in een gestructureerde omgeving. Immers het fitnesscentrum is ook zo'n structuur, maar daar is men consument. In dat geval kan bijvoorbeeld het tijdstip waarop gesport kan worden van belang zijn of het feit dat men sport wil consumeren zonder dat "verplichtingen" onderdeel zijn van een lidmaatschap.

Buiten verenigingsverband sporten kan ook volkomen individueel zijn. Onafhankelijk van een organisatie en onafhankelijk van een accommodatie. In dit verband wordt bijvoorbeeld gedoeld op de "jogger" en "eenzame fietser". Deze sporters kiezen volkomen het eigen pad.

4.3.2. Overwegingen.

De vraag is of de lokale overheid een ondersteunende positie kan / wil innemen naar het sporten buiten verenigingsverband. Dat zou wellicht neerkomen op het ondersteunen van individuele sporters, hetgeen niet past binnen de visie zoals die tot op heden onderdeel uitmaakt van het voorwaardenscheppende beleid.

Wel bestaan er mogelijkheden om voorwaarden te scheppen binnen de bestaande infrastructuur. Een voorbeeld daarvan is de veilige looproute, waarbij individuele sporters (wandelaars en joggers) een bewegwijzerd parcours kunnen afleggen.

Er zijn meer kansen in routenetwerken die ook in het kader van recreatie en toerisme aan de orde komen. Te denken valt daarbij aan mountainbike routes, fietsroutes, ruitersporen en menroutes, Nordic walking parcoursen. Uiteraard zijn deze routes niet het exclusieve domein van sporters buiten verenigingsverband, maar kunnen even goed door "verenigingssporters" gebruikt worden.

4.3.3. Beleidsvoorstel.

Door middel van infrastructurele maatregelen voorwaarden te scheppen voor het sporten buiten verenigingsverband en daarbij aansluiting te zoeken bij de beleidsvoornemens met betrekking tot recreatie en toerisme.

4.4. Toegankelijkheid / Inkomen.

4.4.1. Introductie.

Gemeenten hanteren in zijn algemeenheid veelal de doelstelling dat alle inwoners moeten kunnen sporten op een verantwoorde wijze, tegen een aanvaardbare eigen bijdrage en overeenkomstig eigen aanleg en mogelijkheden.

In relatie tot het onderwerp is de aanvaardbare eigen bijdrage (de contributie en aanschaf kleding en materialen) de kern waar het om draait. Het subjectieve element daarin is het "aanvaardbare". De gemeente heeft een aantal sturende mogelijkheden; het verstrekken van een individuele bijdrage, het verstrekken van sportstimuleringsbijdragen waardoor de toegankelijkheid van activiteiten wordt vergroot en het toe te passen tarievenstelsel voor de in gebruikgeving van accommodaties.

4.4.2. Overwegingen.

In het Collegeprogramma 2006-2010 is het volgende als speerpunt opgenomen:

Bevorderingen toegankelijkheid voorzieningen voor welzijn, sport en cultuur. In de toelichting daarop wordt dat speerpunt van beleid gespecificeerd door aan te geven dat het gaat om de "financiële toegankelijkheid van voorzieningen met een beperkt inkomen".

Inmiddels is de "Meedoenregeling" vastgesteld. Die regeling gaat uit van een integrale aanpak. Op grond die regeling is een bijdrage van € 75,- per kalenderjaar per persoon voor sociale, sportieve, maatschappelijke of culturele activiteiten beschikbaar als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan.

De beleidsregel zoals die is vastgesteld ten aanzien van het niet heffen van Onroerende zaakbelasting voor accommodaties ten behoeve van welzijn, sport en cultuur, draagt er indirect toe bij dat de toegankelijkheid van voorzieningen voor welzijn, sport en cultuur wordt bevorderd.

De bestaande tarifiering voor sportaccommodaties, voor zover die eigendom zijn van de gemeente, is er op gericht dat het een systeem is dat past binnen het voorwaardenscheppende beleid. Daarmee wordt aan de verenigingen de kans geboden om inwoners te laten sporten tegen aanvaardbare contributies. Het mag duidelijk zijn dat de gemeente zich niet bemoeit met de hoogte daarvan.

4.4.3. Beleidsvoorstel.

Voor sportactiviteiten aansluiten bij de vastgestelde "Meedoenregeling".

5. Vrijwilligers.

5.1. Introductie.

Het verenigingsleven staat of valt met de inzet van vrijwilligers. Deze vrijwilligers maken de sport mogelijk en zijn mede bepalend voor de kwaliteit van het sportaanbod. Alleen daarom al is het nodig om te investeren in de kwantiteit en de kwaliteit van dit kader.

Een tekort aan vrijwilligers is één van de grootste knelpunten die verenigingen ervaren binnen de georganiseerde sport. Heeft men voor alle kleine en grotere verenigingsstaken voldoende menskracht beschikbaar? Zijn alle beschikbare talenten bekend en worden die wel optimaal gebruikt? Komen de

vrijwilligers uit alle geledingen van de vereniging? Zijn jong en oud vertegenwoordigd? Hoe is de verdeling tussen mannen en vrouwen en zijn er bijvoorbeeld ook allochtonen die hand- en spandiensten verrichten? Het antwoord op deze vragen is helaas vaak ontkennend.

Verenigingen en inwoners zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitvoering, invulling en kwaliteit van het vrijwilligerswerk. Gelet op de bijdrage van de vrijwilligers aan de leefbaarheid van de lokale samenleving heeft ook de gemeente belang bij een goed functionerend "vrijwilligersapparaat". Daarbij gaat het niet alleen om de vrijwilliger in de sport, maar ook in een aantal andere beleidsvelden. Daarbij komt dat elke sector, elke organisatie, in dezelfde vijver zit te vissen om de gunst van de vrijwilliger. In dat verband is een "overall" vrijwilligersbeleid aan te bevelen, waarbij dat beleid toegespitst kan worden op een enkel beleidsveld.

5.2. Overwegingen.

Toekomstverwachting.

Het vrijwilligerswerk zal naar verwachting in de toekomst te maken krijgen met een aantal maatschappelijke ontwikkelingen. Hier worden genoemd:

- toenemende individualisering en afnemend gemeenschapsgevoel;
- afnemende loyaliteit en minder gebondenheid aan één organisatie;
- steeds hogere eisen die aan verenigingen worden gesteld;
- voorkeur voor incidentele of projectmatige activiteiten, zonder teveel verplichtingen;
- globalisering door toenemende informatietechnologie (tv, internet e.d.).

De diverse ontwikkelingen leiden tot de volgende voorspellingen:

- het aantal oudere vrijwilligers zal toenemen, het aantal studenten (hogere studiedruk) en vrouwen (vaker betaalde arbeid) zal daarentegen afnemen;
- de inzet van mannen zal gelijk blijven; de inzet van vrouwen zal verschuiven (van school, kinderopvang, hobby naar beroepsorganisaties, oudercommissies en sport);
- de vraagkant is toegenomen en zal dat blijven doen;
- teruggang van het meer traditionele vrijwilligerswerk (het vrijwilligerswerk waarbij iemand jarenlang trouw blijft aan dezelfde vereniging);
- het vasthouden aan een specifiek soort vrijwilligerswerk neemt af;
- de vrijwilliger wil werk doen dat incidenteel en niet verplichtend is;
- het wordt moeilijker om vrijwilligers te vinden voor kaderfuncties, die voor een langere periode inzet vragen;
- de vrijwilliger heeft meer keuzemogelijkheden en is minder gebonden aan één bepaald type organisatie;
- het vrijwilligerswerk is meer gerelateerd aan de eigen interesses en belevingen en minder aan een algemeen gevoel van verantwoordelijkheid voor de naaste.

Ondersteuning.

Een integrale benadering van het vrijwilligersbeleid vraagt ook om een integrale ondersteuning met respect voor een sectorale aanpak op onderdelen. Vooral in de ondersteuning van de organisaties / verenigingen en de groep van vrijwilligers kan de aanpak variëren. De organisaties / verenigingen blijven evenwel zelf verantwoordelijk voor de aanpak, omdat het niet tot de taak van de gemeente behoort om de organisatie van de sportbeoefening en alles wat daarmee samenhangt over te nemen van de verenigingen.

De ondersteuning houdt dan ook niet in dat de gemeente de werving gaat verzorgen. Wel kunnen in dat verband instrumenten worden aangereikt die het organisaties mogelijk maken om vrijwilligers te werven.

De ondersteuning dient te worden gevonden in het faciliteren van acties en activiteiten van verenigingen, terwijl voorlichting en communicatie over dit onderwerp kan bijdragen tot verbreding van de verenigingsvisie op dit onderwerp.

De raad is op 15 november 2007 akkoord gegaan met de inhoud van de beleidsnota maatschappelijke participatie "In Epe doet iedereen mee". In die beleidsnota is onder meer het vrijwilligerswerk op integrale wijze (waaronder het beleidsveld sport) benaderd. Ook het beleid voor de komende jaren is daarin verwoord.

5.3. Beleidsvoorstel.

1. Aansluiten bij een integrale aanpak van de vrijwilligersproblematiek, onder verwijzing naar de inhoud van de participatienota "In Epe doet iedereen mee".
2. Acties of activiteiten van sportverenigingen ten aanzien van werving of binding van vrijwilligers in financiële zin ondersteunen ten laste van het sportstimuleringsbudget.
3. Het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten en cursussen voor sportorganisaties / vrijwilligers onder deskundige leiding.

5.4. Subsidies.

5.4.1. Van waardering naar prestatie.

Het verlenen van subsidies aan organisaties is in de loop der jaren verschoven van het tot uitdrukking brengen van waardering tot het bijdragen aan een product of een prestatie die ook door de gemeente belangrijk wordt gevonden.

Zo werkt inmiddels de regeling sportstimulering in tegenstelling tot de in het verleden gehanteerde jeugdsportsubsidieregeling. Nu wordt gekeken wat doet de vereniging met de beschikbaar gestelde middelen terwijl in het verleden alleen het hebben van jeugdleden al voldoende was.

Zonder daarmee op de stoel van de vereniging te gaan zitten kan de gemeente sturen in activiteiten die belangrijk worden gevonden.

Uiteraard dient er duidelijkheid te bestaan over wat de gemeente belangrijk vindt en dient willekeur te worden vermeden.

5.4.2. Subsidievormen.

5.4.2.1. Introductie.

We kennen verschillende vormen van subsidies;

1. de indirecte vorm waarbij aan huur minder wordt betaald dan de kostprijs van een sportaccommodatie
2. investeringsbijdragen in de accommodatiesfeer
3. de sportstimuleringssubsidies
4. bijdragen in de kosten van exploitatie van sportaccommodaties

De vraag is of in deze systematiek wijziging dient te worden aangebracht dan we dat het in voldoende mate tegemoet komt aan de doelen die daarbij voor ogen staan en aan de behoefte binnen de georganiseerde sport. Gedacht kan worden aan het omzetten van een indirecte wijze van subsidiëren in een directe. Voldoet het systeem van het verstrekken van sportstimuleringsbijdragen om het doel, meer inactieven aan het sporten te krijgen of actieven langer te laten deelnemen aan sportactiviteiten. Hoe hanteren we het systeem van exploitatiebijdragen en is dat een eerlijk systeem.

5.4.2.2. Overwegingen.

De hiervoor genoemde uitgangspositie is in een workshop ook voorgelegd aan vertegenwoordigers van de georganiseerde sport in de gemeente. Een discussie leverde het volgende beeld op:

- De sportstimuleringsregeling is helder, maar in zijn algemeenheid is het systeem van subsidiëren niet transparant genoeg en zijn de normen onvoldoende duidelijk.
- Naast onduidelijkheden over de subsidiesystematiek zijn de regelingen ook onvoldoende bekend.
- Onduidelijk is op welk percentage van de kosten de vereniging kan rekenen bij uitbreiding van bv. kleedkamers, terreinverlichting en bij calamiteiten.
- Onduidelijk is of er subsidiemogelijkheden zijn voor de aanpassing van accommodaties t.b.v. gehandicapte sporters.

De wens werd geuit om te komen tot een transparante subsidieregeling, waarbij duidelijkheid wordt geschapen en waarbij vernieuwingsimpulsen ondersteund worden. Een systeem waarbij een bedrag per sporter beschikbaar wordt gesteld of een kostenafhankelijke bijdrage worden als mogelijkheden aangehaald. Het toekomstperspectief dient duidelijk te zijn (bij het aangaan van een

investeringsverplichting (b.v. bij de aanleg van een kunstgrasveld) dient de vereniging te weten waarop na een afschrijvingstermijn van 15 jaar gerekend kan worden.

Duidelijk is dat de subsidieregeling transparant moet zijn. In een dergelijke regeling dienen alle mogelijke bijdragen te worden omschreven en van een perspectief te worden voorzien.

Daar waar mogelijk wordt aangesloten bij mogelijke aanpassingen van het ruimere subsidiegebied als onderdeel van de actualisering van het lokaal sociaal beleid.

5.4.2.3. Beleidsvoorstel.

1. Het opstellen van een beleidsnotitie "Subsidiering in de sport". Daarmee duidelijkheid te scheppen in de bestaande mogelijkheden en te bezien of door middel van subsidies andere doelen kunnen worden bereikt dan de huidige. Daarbij kan gedacht worden aan het bevorderen van samenwerking maatschappelijke organisaties in relatie tot sport, ondersteuning vrijwilligersbeleid in eigen vereniging, realiseren van vormen van samenwerking en het als vereniging zelf exploiteren van gemeentelijke sportaccommodaties.

5.5. Garanties (investerings en leningen).

5.5.1. Introductie.

In het kader van zelfstandige verantwoordelijkheden voor sportverenigingen bij het realiseren van sportaccommodaties of bij grote renovaties gaan verenigingen banklening aan, omdat er onvoldoende eigen middelen beschikbaar zijn en de gemeentelijke bijdrage geen 100% bedraagt. Onder bepaalde voorwaarden kan bij de Stichting Waarborgfonds Sport een garantie worden verkregen voor maximaal 50% van het te lenen bedrag. Door de regel stelt die stichting als voorwaarde dat de gemeente of een bank garant staat voor de ander 50%.

Banken zijn nauwelijks bereid om zonder volledige garantie een lening voor een door de sportvereniging op te richten of te verbouwen sportaccommodatie af te geven. Omdat het veelal niet om economisch gemakkelijk overdraagbare gebouwen gaat, vinden de banken het financieringsrisico te groot, vandaar dat de Stichting Waarborgfonds Sport de helpende hand biedt van garanties voor 50 % van de lening.

5.5.2. Overwegingen.

De gemeente neemt in financiële zin deel in de realisering van accommodaties indien aangetoond wordt dat de accommodatie als basisvoorziening kan worden aangemerkt. De deelname vindt in voorkomende gevallen plaats door beschikbaarstelling van een investeringsbijdrage. De gemeentelijke bijdrage houdt ook rekening met de draagkracht van de vereniging en mede daarom wordt het systeem van gemeentegarantie in de gebruikelijke zin van het woord niet gehanteerd.

Het systeem van het verlenen van directe financiële middelen is duidelijker, enerzijds naar de vereniging en anderzijds naar de gemeente zelf.

De werkwijze zoals die thans wordt gehanteerd heeft niet geleid tot problemen, ook niet in de richting van de Stichting Waarborgfonds Sport.

Wel wordt op basis van het raadsbesluit van 25 mei 2000 een andere wijze van garantie gehanteerd en wel als het gaat om opname van een investeringsbijdrage in het meerjareninvesteringsplan. De structuur is zodanig dat nieuwe investeringen worden opgenomen in het laatste jaar van het plan. Het kan zo zijn dat het voor een vereniging noodzakelijk is om de investering te doen voordat de gemeentelijke middelen beschikbaar zijn. In dat geval kan de vereniging de garantie vragen dat de gemeentelijke bijdrage ook daadwerkelijk wordt verstrekt in het jaar zoals opgenomen in het meerjareninvesteringsplan. Bovendien wordt dan gevraagd de hoogte van die bijdrage te garanderen opdat de vereniging via de weg van voorfinanciering er eerder kan toe overgaan de voorziening te realiseren.

De raad kan dan besluiten om de zekerheid te geven dat in het meerjareninvesteringsplan gereserveerde investeringsbijdragen leiden tot uitbetaling van maximaal het gereserveerde bedrag in het jaar waarvoor de uitbetaling oorspronkelijk in het MIP is vastgelegd.

5.5.3. Beleidsvoorstel.

1. Het geldende garantiesysteem (zoals vastgelegd bij raadsbesluit van 25 mei 2000) te handhaven en geen gemeentegarantie op geldleningen te verstrekken.

6. Financiële consequenties.

De gemeentelijke uitgaven bestaan uit investeringsbijdragen (variabel), onderhoudskosten binnensport- en buitensportaccommodaties (structureel), beheerskosten accommodaties (structureel), exploitatiebijdragen aan grote accommodaties (structureel), sportstimuleringsbijdragen (een structureel budget en variabele betaalbaarstelling), kapitaallasten en personeelskosten (verdeeld over de verschillende begrotingsposten).

Tegenover de uitgaven staan inkomsten bestaande uit gebruiksvergoedingen (gymnastieklokalen) en huren.

De inkomsten en de uitgaven hebben geen relatie met elkaar in die zin dat er een vaste verhouding bestaat. Die problematiek komt wel aan de orde bij het opstellen van de uitvoeringsnota "Tarieven", daarbij komt ook de omvang van het huidige uitgavenpatroon aan de orde.

De volgende onderdelen hebben financiële gevolgen of kunnen dat hebben:

- a) Toepassing planningsnormen sportaccommodaties.
- b) Grote binnensportaccommodaties.
- c) Gymnastieklokalen.
- d) Privatisering buitensportaccommodaties.
- e) Kunststof speeloppervlakken.
- f) Tarieven.
- g) Subsidies.

In het kader van deze nota wordt niet in beeld gebracht welke financiële consequenties de verschillende beleidsvoorstellen hebben. Elke uitvoeringsnota / regeling wordt voorzien van een gedetailleerde financiële paragraaf. De mogelijke financiële gevolgen worden opgenomen in het reguliere proces van planning en control.

7. Samenvatting beleidsvoorstellen.

7.1. Missie.

Sport is voor iedereen toegankelijk, draagt bij aan een leefbare gemeente en bevordert de gezondheid van de inwoners.

7.2. Hoofddoelstelling.

Elke inwoner van de gemeente Epe moet de ruimte krijgen om op een verantwoorde wijze te sporten en te bewegen, vanuit eigen interesse, verantwoordelijkheid en omstandigheden.

7.3. Beoogde resultaten op hoofdlijnen en bijdragen daaraan.

- ✓ *Een goede toegankelijkheid van het aanbod "sport en bewegen", afgestemd op gebleken behoefte met een , in kwantitatief op zicht, redelijk draagvlak.*
- ✓ *Een sterke breedtesport (het hele pakket van activiteiten door verenigingen en instellingen op het gebied van sport en bewegen en alle daarbij behorende voorzieningen).*
- ✓ *Sterke en goed functionerende sportverenigingen met een gevarieerd sportaanbod.*

Bijgedragen wordt aan:

- ✓ *Bevordering van de gezondheid van de inwoners van de gemeente Epe.*
- ✓ *Versterking van de sociale binding door middel van sport.*
- ✓ *Inzicht in gewenste ontwikkelingen, sportbehoefte op langere termijn en de daarop anticiperende gemeente.*

7.4. Sportaccommodaties / basisvoorzieningen.

1. *Het bestaande accommodatiebestand erkennen als basisvoorziening.*
2. *De gemeente draagt bij aan de realisatie en aan het onderhoud van basissportvoorzieningen als wordt voldaan aan de criteria zoals genoemd in de overwegingen. Tevens wordt op aanvragen om bij te dragen in de kosten een efficiëntie- en effectiviteitstoets uitgevoerd.*
3. *Bij de binnensport worden gymnastieklokalen, sportzalen, sporthallen en zwembaden tot basisvoorzieningen gerekend. Sporthallen en gymzalen voor eigen enkelvoudig gebruik door verenigingen worden aan het particulier initiatief overgelaten evenals fitnesscentra, tennishallen en overdekte ruitersportaccommodaties.*
4. *Secundaire voorzieningen zoals kantines, clubgebouwen en extra opbergruimten buiten de genormeerde afmetingen beschouwen we als een verantwoordelijkheid van de vereniging zelf. De gemeente verleent geen financiële medewerking bij verbouwingen, onderhoud en nieuwbouw van deze secundaire voorzieningen, tenzij er sprake is van specifieke omstandigheden; in dat geval past de gemeente maatwerk toe.*

7.5. Sportaccommodaties / Planningsnormen.

De gemeente hanteert planningsnormen zoals die op basis van overeenstemming met de VNG gelden. Planningsnormen worden bij aanvragen als richtlijn gehanteerd. Door hantering van de planningsnormen ontstaat er voor de gemeente geen verplichting om aan een verzoek tegemoet te komen.

7.6. Sportaccommodaties / Grote binnensportaccommodaties.

1. *Bij de realisering, het beheer en de exploitatie als gemeente een regisserende rol te vervullen.*
2. *Indien de gemeente financieel voor meer dan 75% deelneemt in de stichting van een accommodatie er naar te streven dat het eigendom van de accommodatie in handen komt van de gemeente en de ondergrond van accommodaties in handen te houden van de gemeente.*
3. *Samen met de besturen van de bedoelde accommodaties te onderzoeken of beheer / exploitatie van accommodaties gecentraliseerd kan worden. Voor zover de centralisatie niet geëffectueerd is, dient gestreefd te worden naar een coördinatie in de ingebruikgeving, waarbij ook de gymnastieklokalen worden betrokken.*
4. *Indien het onder 3 genoemde voorstel tot resultaat leidt dient gezien te worden of ook andere accommodaties dan de drie genoemde bij een dergelijke organisatie kunnen worden ondergebracht.*

5. Een toetsinstrument te ontwerpen op basis waarvan gemeentelijke exploitatiebijdragen kunnen worden verstrekt.
6. Uniformiteit aan te brengen in meerjarenonderhoudsplanningen en de daarbij behorende inrichting van onderhoudsfondsen bij de beheerder/exploitant.

7.7. Sportaccommodaties / Gymnastieklokalen.

1. Het ontwerpen van een uitvoeringsregeling "Beheer en gebruik gymnastieklokalen".
2. De tarifiering voor de gymnastieklokalen te betrekken bij het opstellen van de uitvoeringsnota "Tarieven".

7.8. Sportaccommodaties / Clustering.

1. De gemeente Epe neemt op de middellange termijn (tot 10 jaar na vaststelling van deze nota) geen initiatieven om in ruimtelijke zin wijzigingen te brengen in de bestaande situatie.
2. Indien verenigingen / organisaties initiatieven nemen om tot een ruimtelijke samenvoeging van accommodaties te komen wordt daaraan medewerking verleend voor zover dat ook past binnen de gemeentelijke beleidsdoelen op andere terreinen van gemeentelijk zorg.
3. De gemeente laat initiatieven tot samenwerking tussen verenigingen / organisaties bij voorkeur over aan de initiatiefnemers, hetgeen onverlet laat dat er omstandigheden kunnen zijn waarbij het initiatief door de gemeente zelf wordt genomen.

7.9. Sportaccommodaties / Harmonisering buitensportaccommodaties.

1. Het harmoniseren van buitensportaccommodaties met betrekking tot het onderdeel sportvelden en het zo nodig corrigeren van onbedoelde effecten als gevolg van het onderbreken van het afgesproken traject, alvorens een objectief rekenmodel op te stellen voor de privatiseringsoptie 1 (overdracht van taken aan de vereniging).
2. In overleg met de daarvoor in aanmerking komende buitensportverenigingen te onderzoeken of privatisering volgens optie 1 (het overdragen van taken aan een vereniging) haalbaar is, daarbij de mogelijke structuur uit te werken, de voorwaarden te formuleren en het financiële beeld te schetsen.
3. Bij de beleidsvoorbereiding dient er rekening mee te worden gehouden dat een mogelijke privatisering voor de gemeente op zijn minst budgettair dient plaats te vinden. Bovendien dient in beeld te worden gebracht welke (met name personele) consequenties een gevolg zijn van de mogelijke privatisering.

7.10. Sportaccommodaties / Kunststofspeeloppervlakken.

1. Indien de gemeente initiatiefnemer is: 100% gemeentelijke investeringsbijdrage in de kosten van aanleg, geen doorberekening huur voor de ondergrond, onderhoud voor rekening van de gebruiker en 33 % gemeentelijke bijdrage in de kosten voor de vervanging van de top laag indien de gebruiker kan aantonen dat in de loop der jaren voldoende onderhoud is gepleegd.
2. Indien de vereniging initiatiefnemer is als gevolg van een tekort aan speelruimte op basis van de planningsnormen: 66% gemeentelijke bijdrage in de kosten van aanleg, geen doorberekening van huur voor het gebruik van de ondergrond, onderhoud voor rekening van de gebruiker, 33% gemeentelijke bijdrage in de kosten voor de vervanging van de top laag indien de gebruiker kan aantonen dat in de loop der jaren voldoende onderhoud is gepleegd.
3. Indien de vereniging initiatiefnemer is als gevolg van "modernisering" (het verbeteren van de sportaccommodatie met het doel sportstimulerende effecten te bereiken): 33% gemeentelijke bijdrage in de kosten van aanleg, geen doorberekening van huur voor de ondergrond, onderhoud voor rekening van de gebruiker en 33% gemeentelijke bijdrage in de kosten voor de vervanging van de top laag indien de gebruiker kan aantonen dat in de loop der jaren voldoende onderhoud is gepleegd.
4. Indien de initiatiefnemer een particulier is of een commerciële instelling: 0% gemeentelijke investeringsbijdrage en 0% bijdrage in de kosten voor de vervanging van de top laag.
5. Binnen het bestek van de werkingsperiode van deze beleidsnota wordt geen aandacht geschonken aan een vervanging van de onderlagen. Bij het opstellen van het beleid na de periode van 5 jaar die nu in gaat wordt daaraan aandacht geschonken.
6. De volgende instrumenten in te zetten; beleidsregel m.b.t. criteria, het meerjareninvesteringsplan inzetten voor de planning van gemeentelijke bijdragen en een overzicht te vervaardigen voor een meerjarenperspectief..

7.11. Sportaccommodaties / Onroerende zaakbelasting.

De geldende beleidsregel onverkort te handhaven.

7.12. Tarieven.

1. Een uitvoeringsnota "Tarieven" op te stellen.
2. Het tariefensysteem dient transparant te zijn.
3. De relatie met de kostprijs dient zichtbaar te worden.
4. Het nieuwe tarievenbeleid mag niet leiden tot sportuitval en beperking van toegankelijkheid.
5. Er dienen gelijke tarieven te worden berekend in vergelijkbare omstandigheden.
6. Eventueel uit het beleid voortvloeiende aanpassingen dienen zorgvuldig in overleg met de sportverenigingen te worden ingevoerd.

7.13. Sportstimulering / De sportstimuleringsregeling.

De regeling sportstimulering ongewijzigd te handhaven.

7.14. Sportstimulering / Breedtesport – Topsport.

1. Geen interventie bewerkstelligen in de bestaande posities met betrekking tot breedtesport / topsport.
2. Het functioneren van de Stichting Jeugdsport te evalueren en het effect van de door de stichting verstrekte ondersteuning aan sporters en / of verenigingen / instellingen in beeld te brengen.

7.15. Sportstimulering / Buiten verenigingsverband.

Door middel van infrastructurele maatregelen voorwaarden te scheppen voor het sporten buiten verenigingsverband en daarbij aansluiting te zoeken bij de beleidsvoornemens met betrekking tot recreatie en toerisme.

7.16. Sportstimulering / Toegankelijkheid – Inkomen.

Voor sportactiviteiten aansluiten bij de vastgestelde "Meedoenregeling".

7.17. Vrijwilligers.

1. Aansluiten bij een integrale aanpak van de vrijwilligersproblematiek, onder verwijzing naar de inhoud van de participatienota "In Epe doet iedereen mee"
2. Acties of activiteiten van sportverenigingen ten aanzien van werving of binding van vrijwilligers in financiële zin ondersteunen ten laste van het sportstimuleringsbudget.
3. Het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten en cursussen voor sportorganisaties / vrijwilligers onder deskundige leiding.

7.18. Subsidies.

Het opstellen van een beleidsnotitie "Subsidiering in de sport". Daarmee duidelijkheid te scheppen in de bestaande mogelijkheden en te bezien of door middel van subsidies andere doelen kunnen worden bereikt dan de huidige. Daarbij kan gedacht worden aan het bevorderen van samenwerking maatschappelijke organisaties in relatie tot sport, ondersteuning vrijwilligersbeleid in eigen vereniging, realiseren van vormen van samenwerking en het als vereniging zelf exploiteren van gemeentelijke sportaccommodaties.

7.19. Garanties.

Het geldende garantiesysteem (zoals vastgelegd bij raadsbesluit van 25 mei 2000) te handhaven en geen gemeentegarantie op geldleningen te verstrekken.